

Od kod priimek *Murko*?

Marko Snoj

Slovenska akademija znanosti in umetnosti, II. razred za
filološke in literarne vede, Novi trg 3, SI 1000 Ljubljana;
ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša,
Novi trg 2, SI 1000 Ljubljana, marko.snoj@zrc.sazu.si

Izvirno štajerski priimek *Murko* je hipokoristik s pripono *-ko*, ki jo imajo mnogi, predvsem vzhodnoslovenski priimki, npr. *Cvetko*, *Zorko*, *Dajnko*, *Ivanjko*, *Martinko*, *Mohorko*. Ista pripona je v rabi tudi pri hipokorističnih skrajšavah dvočlenskih slovanskih rojstnih imen, npr. *Stanko* iz *Stanislav* in *Mirko* iz *Miroslav*. Največ priimkov na *-ko* je tvorjenih iz osebnih imen, bodisi predkrščanskih, npr. *Cvetko*, *Zorko*, pa tudi že krščanskih, npr. *Dajnko*, *Ivanjko*, *Martinko*, *Mohorko*, *Janko*. Sicer maloštevilni, vendar vpadljiv del priimkov s to pripono je tvorjen iz barvnih pridevnikov. Prvi nosilec priimka, pravzaprav vzdevka *Črnko*, je bil verjetno temnejše polti – njegov sin je bil *Črnčič* –, *Belko* pa so klicali človeka z razmeroma svetlo poltjo – tudi ta ima patronimik *Belčič*; *Zelenko* je bil verjetno bolj bled, *Sivko* sivolas in pomensko enako motiviran je priimek *Pepelko*, le da je tvorjen iz samostalniške osnove. V tem kontekstu lahko vidimo tudi priimek *Murko*. Pleteršnik navaja pridevnik *mur* v pomenu »črn«, ki ima vzporednice v vzhodnoslovanskih jezikih in je, sodeč po vzporednici v grškem ἀμαυρός »temen, mračen, slabo viden, nerazločen, temačen«, praindoevropskega izvora. Priimka *Murko* in *Murin* (z različicama *Murn* in *Muren*, nastalima po vokalni redukciji) sta torej prvotno označevala človeka temne polti, nasprotno pa sta enako tvorjena priimka iz antonimne osnove *Belko* in *Belin* prvotno označevala človeka svetle polti.